

FINANSINSPEKTIONEN

Kreditmarknadsbarometern

KVARTAL 4 - 2011

23 MARS 2012

Kreditförlusterna ökar

Storbankernas rörelseresultat för fjärde kvartalet 2011 ökar något jämfört med tredje kvartalet. Bidragande är ett fortsatt ökande räntenetto, samt ett högre nettoresultat av finansiella transaktioner. Sparbankerna däremot halverar sitt rörelseresultat för fjärde kvartalet i jämförelse med tredje kvartalet, vilket främst förklaras av ökade kreditförluster i några sparbanker.

Kreditförlustnivån netto ökar, rullande fyra kvartal, men nivåerna är fortsatt låga. Sparbankerna har den största ökningen och kreditförlusterna för den gruppen uppgår till 0,35 procent av utlåning till allmänheten.

Inlåning från allmänheten har ökat under året och är på sin högsta nivå sedan 2001. Totalt ökade inlåningen under 2011 med 545 miljarder kronor till 4 330 miljarder. Storbankerna står för 499 miljarder av den ökningen. De mindre kreditmarknadsbolagen är den grupp med högst årlig tillväxt.

Linda Kollberg
Analytiker
08-787 83 41
linda.kollberg@fi.se

www.fi.se

Kreditmarknadsbarometern beskriver den övergripande utvecklingen på kreditmarknaden. Utvalda diagram visas efter textavsnittet. Dessutom finns en statistikbilaga till Kreditmarknadsbarometern att ladda ned från www.fi.se/kmb2011_4.

INNEHÅLL

Om kreditmarknadsbarometern	3
Intjäning	4
Utlåning och kreditkvalitet	4
Inlåning och kapital	5
Diagram	6
Intjäning	6
1. Rörelseresultat (storbanker)	6
2. Rörelseresultat (bankaktiebolag och sparbanker)	6
3. Rörelseresultat (övriga)	7
4. Intäkter (storbanker)	7
5. Avkastning på eget kapital	8
6. K/I-tal före kreditförluster	8
Utlåning och kreditkvalitet	9
7. Förändring i utlåning till allmänheten (banker)	9
8. Förändring i utlåning till allmänheten (övriga)	9
9. Sektorfördelad utlåning (storbanker)	10
10. Utlåning till allmänheten (storbanker)	10
11. Kreditförlustnivå (storbanker)	11
12. Osäkra lånefordringar/lån till allmänheten (banker)	11
13. Osäkra lånefordringar/lån till allmänheten (övriga)	12
14. Kreditförluster netto/lån till allmänheten (banker)	12
15. Kreditförluster netto/lån till allmänheten (övriga)	13
Inlåning och kapital	13
16. Förändring i inlåning från allmänheten (banker)	13
17. Kapital (bankaktiebolag)	14
18. Kapital (sparbanker)	14
19. Kapital (storbanker)	15
20. Kapital (bankaktiebolag)	15
Definitioner	16
Företagen	17
Företagskategorier	17

Om kreditmarknadsbarometern

Kreditmarknadsbarometern publiceras kvartalsvis och sammanfattar utvecklingen av den finansiella ställningen, kreditkvalitén och kapital situationen i banker, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag. Kreditmarknadsbarometern omfattar cirka 280 företag med finansiell verksamhet, uppdelade i ett antal kategorier.

Kreditmarknadsbarometern baseras på den rapportering som finansiella företag under tillsyn är skyldiga att lämna till Finansinspektionen.

Kreditmarknadsbarometern är uppdelad i tre delar:

1. Intjäning

– uppgifter om bland annat resultat, avkastning, intäktskällor och marginaler.

2. Kreditrisk

– uppgifter om bland annat utlåning, osäkra lånefordringar och kreditförluster.

3. Kapital och finansiering

– uppgifter om bland annat kapitaltäckningskvot, kapitalbas, kapitalkrav och finansiering.

Definitioner och en sammanställning av populationen per rapportdagen återfinns sist i rapporten. Alla nyckeltal är storleksviktade (dvs. kvoter är mätta som företagens sammanlagda värde i täljare och nämnare). När inget annat anges visar diagram utvecklingen i årstakt. Det innebär summan av de fyra senaste kvartalen för uppgifter från resultaträkningen eller det senaste årets förändring för uppgifter från balansräkningen. Denna tolv månadersperiod benämns **perioden** i rapporten.

Barometern beskriver utvecklingen både för de fyra stora bankkoncernerna (som kallas "storbanker" i rapporten) och för övriga finansiella företag.

Valet mellan att visa information för koncerner respektive för enskilda juridiska personer medför ofta en komplikation när den svenska finansiella sektorn ska beskrivas. De stora bankkoncernerna består vanligen av en moderbank, som är ett svenskt bankaktiebolag, samt av dotterbolag i form av ett bostadsinstitut, samt i varierande grad svenska kreditmarknadsbolag, svenska värdepappersbolag, utländska dotterbanker eller filialer i utlandet. Även andra mindre koncerner finns på den svenska marknaden.

I kreditmarknadsbarometern har detta hanterats på följande sätt. När "storbanker" redovisas, visas hela koncernen, inklusive såväl svenska som utländska dotterföretag och filialer. När "banker" redovisas avses alla bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och utländska filialer, dock utan de fyra storbankernas bankaktiebolag. Anledningen är att storbankerna annars skulle dominera gruppen. När "bostadsinstitut" redovisas ingår dock storbankernas bostadsinstitut, eftersom det är intressant att följa denna sektor som helhet, och att det finns så få bostadsinstitut utanför de fyra storbankerna. Gruppen kreditmarknadsbolag redovisas från och med andra kvartalet 2009 exklusive bolag som ingår i någon av storbankskoncernerna. Kreditmarknadsbolag som finansierar särskilda sektorer ingår inte heller i gruppen kreditmarknadsbolag. Bostadsinstituten, som formellt är kreditmarknadsbolag, har också exkluderats från denna grupp i framställningen.

Ett ytterligare problem med denna typ av framställning är att de grupper som redovisas förändras över tiden, exempelvis genom att nya företag kommer till eller försvinner, eller genom att företag ombildas från en företagskategori till en annan. Under senare år har exempelvis flera värdepappersbolag ombildats till banker och flera sparbanker ombildats till bankaktiebolag. En viktig förändring under inledningen av 2000-talet var den nya lagstiftningen för banker och kreditmarknadsbolag som började gälla vid halvårsskiftet 2004. Genom denna slapp ett antal kreditmarknadsbolag tillståndsplikt.

Rapportering av balans- och resultaträkning lämnas enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2008:14 och uppgifter om Kapitaltäckning och stora exponeringar sker enligt FFFS 2011:45. All inrapporterad information om enskilda företag omfattas av sekretess.

Intjäning

Storbankerna ökar sitt rörelseresultat med 0,6 mdkr, jämfört med tredje kvartalet 2011 och uppgår under fjärde kvartalet till 18,2 mdkr. Räntenettot fortsätter att öka under fjärde kvartalet. Ökningen under kvartalet är 0,9 mdkr och räntenettot uppgick till 27,5 mdkr under kvartalet. Nettoresultat av finansiella transaktioner, vilket var lågt tredje kvartalet 2011, ökar med 2,6 mdkr (diagram 1 och 4). Kreditförlusterna ökar under fjärde kvartalet och en av bankerna gör en större nedskrivning. Rörelseresultatet för helåret 2011 var tolv procent (8,8 mdkr) större än för helåret 2010. Under 2011 ökade räntenettot med 5,4 mdkr.

Sparbankerna halverar sitt rörelseresultat för fjärde kvartalet 2011, jämfört med tredje kvartalet (diagram 2). Den främsta förklaring till det försämrade rörelseresultatet är ökade kreditförluster, vilka huvudsakligen är hänförliga till några sparbanker. Bostadsinstitutet fortsätter att öka sitt rörelseresultat. Fjärde kvartalet 2011 är bostadsinstitutets rörelseresultat 4,5 mdkr, en ökning med 0,6 mdkr från tredje kvartalet 2011 (diagram 3). Bostadsinstitutet visar ett räntenetto som ökar med 0,3 mdkr, och ett bättre nettoresultat av finansiella transaktioner där ökningen uppgår till 0,4 mdkr.

Avkastning på eget kapital, mätt som rullande fyra kvartal, minskar för samtliga grupper av bolag. Bankerna (bankaktiebolag exklusive storbankernas bankaktiebolag, medlemsbanker, sparbanker och utländska bankers filialer) är den grupp som ligger lägst (diagram 5). Förklaringen till bankernas minskning är både minskat rörelseresultat och ökat eget kapital.

Samtliga bolagsgrupper minskar eller har oförändrade K/I-tal, före kreditförluster, fjärde kvartalet 2011 jämfört med tredje kvartalet 2011 (diagram 6).

Utlåning och kreditkvalitet

De mindre kreditmarknadsbolagen är den grupp som ökar sin utlåning till allmänheten mest i årstakt, 15 procent, även om ökningstakten minskar något under den senaste perioden (diagram 8). Ökningen ligger främst i utlåning till utländsk allmänhet och till svenska hushåll. I bankaktiebolagen minskar utlåning till allmänheten i årstakt medan storbankerna ökar sin utlåning med sju procent (diagram 7). Storbankerna minskar utlåning till allmänheten i Baltikum (ojusterat för valutaeffekter), medan utlåningen ökar i Sverige och övriga utlandet jämfört med utgången av 2010 (diagram 10).

Sparbankerna ökar andelen osäkra lånefordringar av utlåning till allmänheten till 1,03 procent vid utgången av fjärde kvartalet 2011. Det är den högsta nivån på osäkra lånefordringar i sparbankerna sedan fjärde kvartalet 2007. Bortsett från mindre kreditmarknadsbolag så har sparbankerna den högsta andelen osäkra lånefordringar. Övriga grupper har en oförändrad eller minskad andel, jämfört med vid utgången av tredje kvartalet 2011 (diagram 12 och 13).

Kreditförlustnivån netto (uppräknat till årssiffror), ökar för storban-

kerna till 0,15 procent för fjärde kvartalet, jämfört mot fjärde kvartalet 2010, då den var 0,06 procent. Kreditförlusterna i övriga utlandet (exklusive Baltikum) ökar med 0,8 mdkr, från 0,18 procent fjärde kvartalet 2010 till 0,26 procent fjärde kvartalet 2011. För fjärde kvartalet 2011 är tre fjärdedelar hänförliga till Nordeas kreditförluster i Danmark och shippingverksamheten. Kreditförlusterna i Sverige ökar något och i Baltikum redovisas fortfarande återvinningar (diagram 11).

Kreditförlustnivåerna (rullande fyra kvartal) ökar för samtliga grupper, med undantag för utländska bankers filialer. Sparbankerna har den största ökningen från 0,24 procent vid utgången av tredje kvartalet till 0,35 procent vid utgången av fjärde kvartalet 2011 mätt som rullande fyra kvartal. Det är framför allt några sparbanker som står för ökningen av kreditförluster.

Inlåning och kapital

Inlåning från allmänheten har ökat under året och är på sin högsta nivå sedan 2001. Totalt ökade inlåningen under 2011 med 545 miljarder kronor till 4 330 miljarder. Storbankerna står för 499 miljarder av ökningen. Den årliga tillväxten är högst för de mindre kreditmarknadsbolagen och de är på sin högsta nivå sedan 2002. Ökningen under 2011 var 27 procent, vilket motsvarar 11 mdkr (diagram 16). Av ökningen bidrog svenska hushåll med 6 mdkr till 25 mdkr och utländsk allmänhet med fyra mdkr till 20 mdkr.

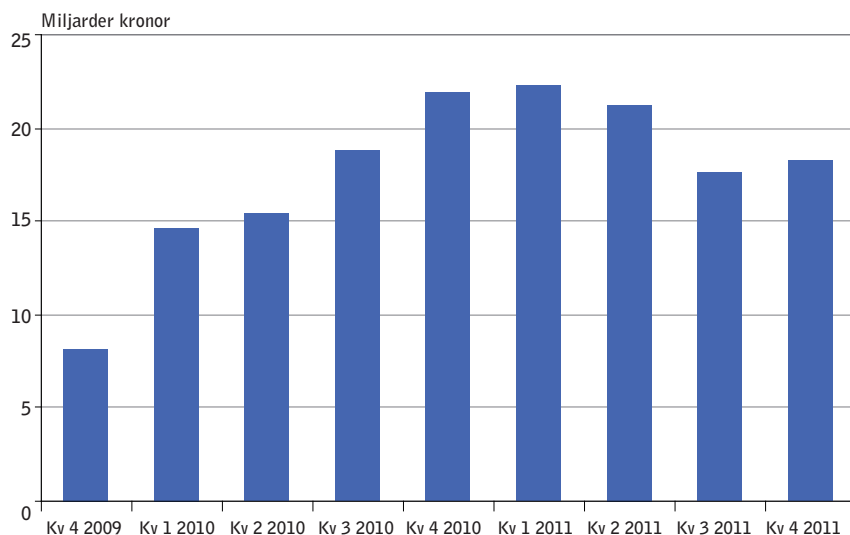
Kapitaltäckningsgraden för storbankerna och de mindre kreditmarknadsbolagen har minskat jämfört med fjärde kvartalet 2010. För bankaktiebolagen har kapitaltäckningsgraden ökat och för sparbankerna är den oförändrad (diagram 17–20).

Diagram

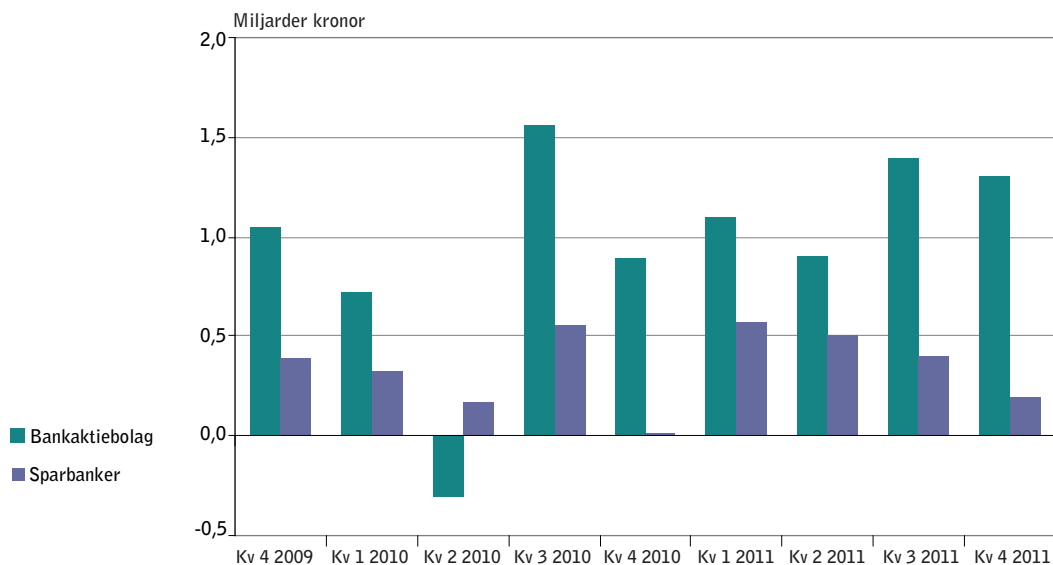
Sedan tredje kvartalet 2010 har SBAB blivit bank och ingår därför nu i gruppen bankaktiebolag i stället för bostadsinstitut. Det påverkar den samlade resultat- och balansräkningen för grupperna bankaktiebolag och bostadsinstitut. Sedan tredje kvartalet 2010 har dessutom Sparbanken Alingsås blivit bankaktiebolag och Sparbanken Finn gått ihop med Sparbanken Gripen AB och bildat Sparbanken Öresund som är ett bankaktiebolag. Det påverkar bland annat samlade resultat- och balansräkningen, in- och utlåning samt kapitaltäckningsgraden för grupperna bankaktiebolag och sparbanker.

Intjäning

1. RÖRELSERESULTAT (storbanker)

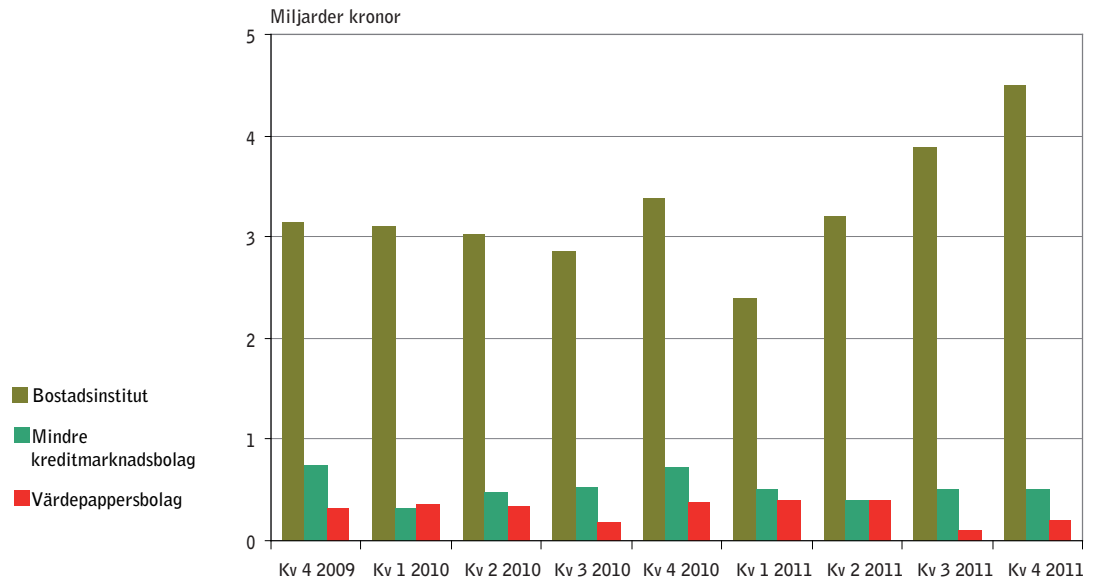

2. RÖRELSERESULTAT (bankaktiebolag och sparbanker)

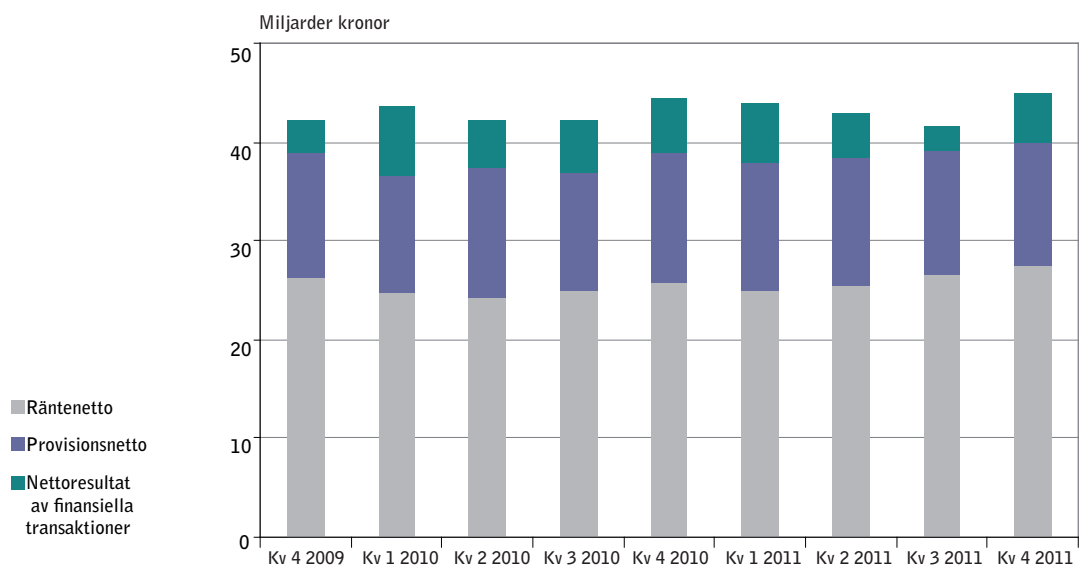
Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

3. RÖRELSERESULTAT (övriga)

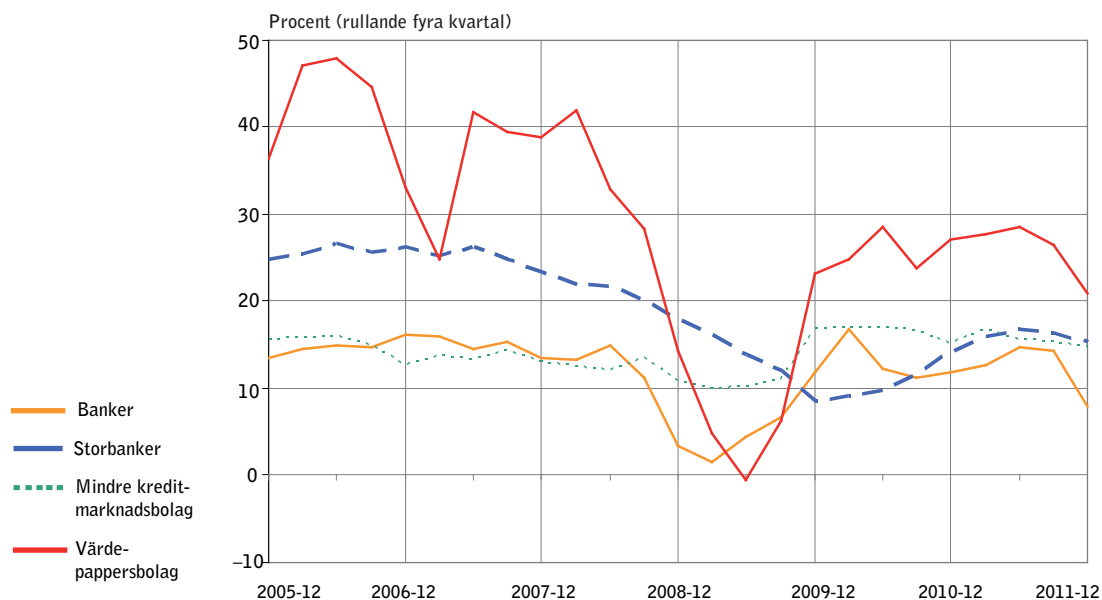
Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

4. INTÄKTER (storbanker)

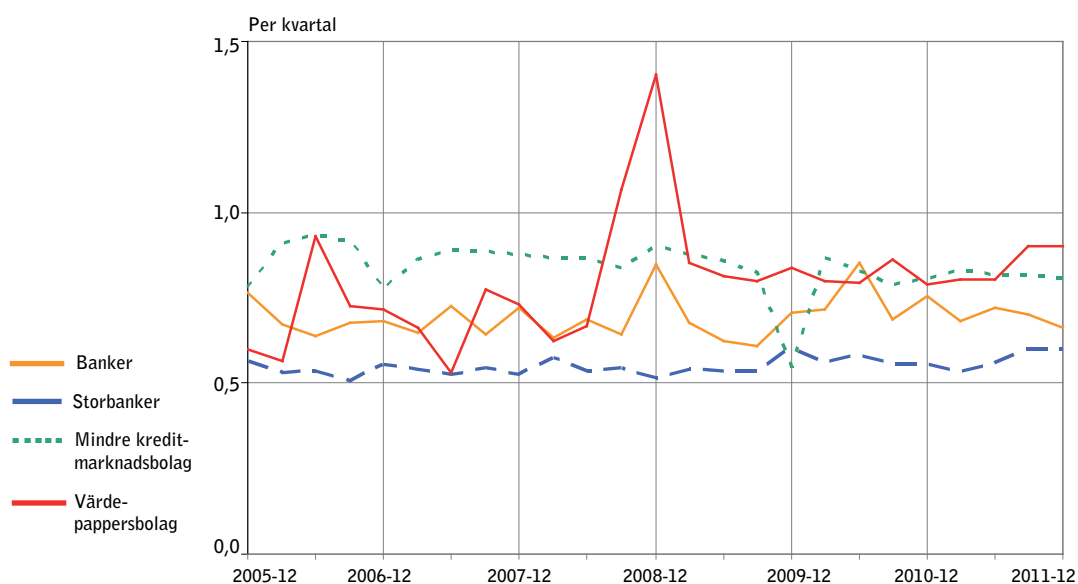
Anmärkning: Övriga intäkter redovisas inte i diagrammet.

5. AVKASTNING PÅ EGET KAPITAL

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

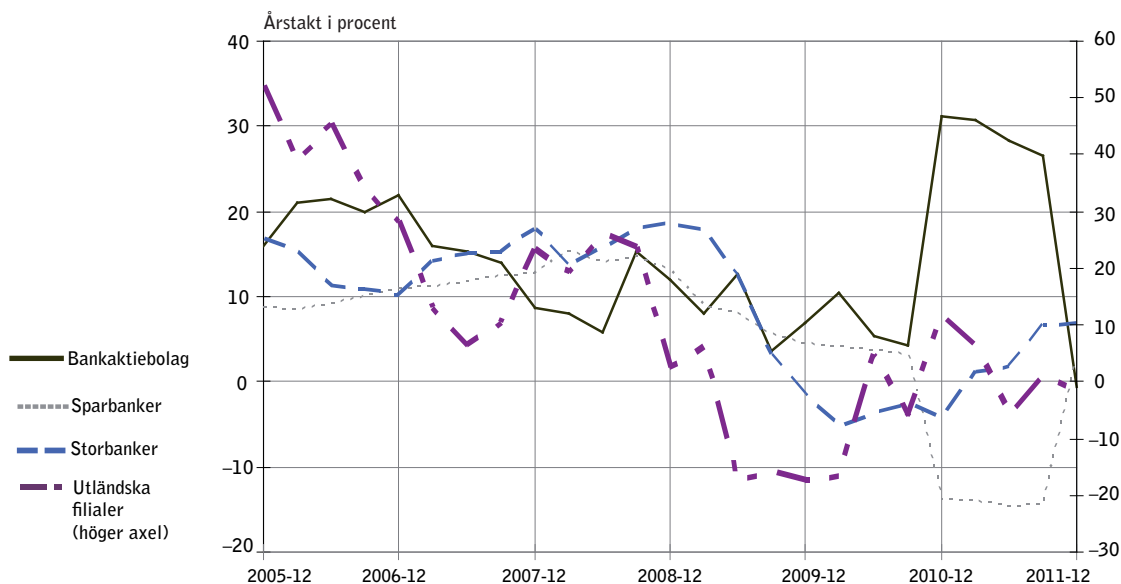
6. K/I-TAL FÖRE KREDITFÖRLUSTER

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

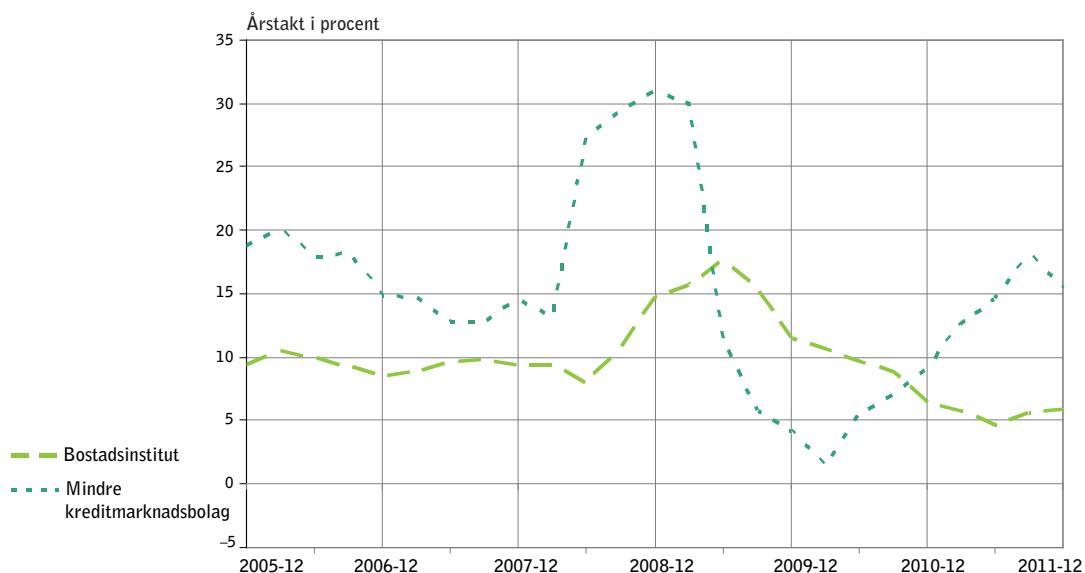
Utlåning och kreditkvalitet

7. FÖRÄNDRING I UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN

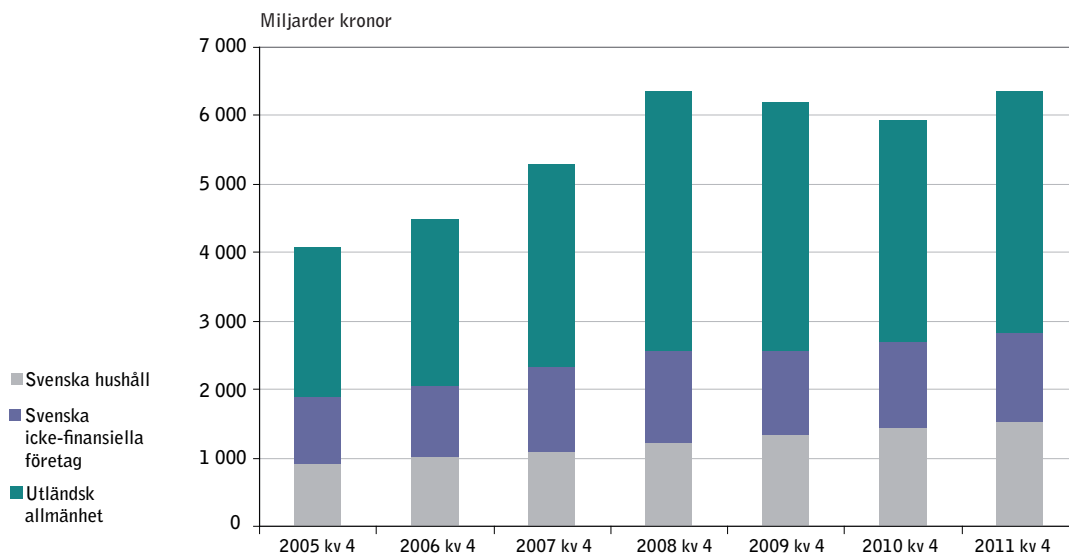
Anmärkning: Förändringen för sparbanker och bankaktiebolag mellan kvartal 4 2010 och kvartal 4 2011 förklaras i ingress vid diagramavsnittets inledning

8. FÖRÄNDRING I UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN

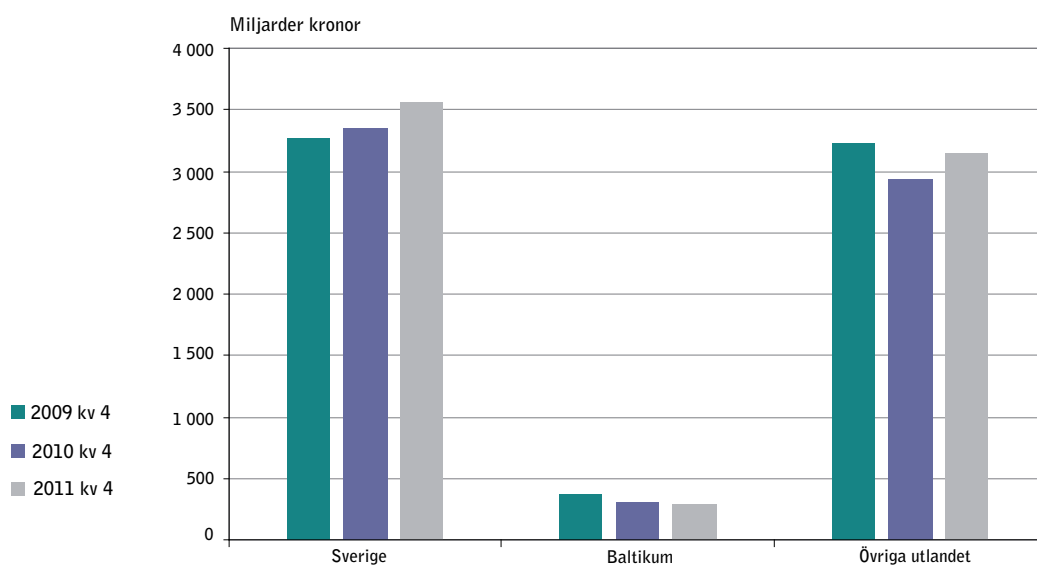
Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning. För kreditmarknadsbolagen inkluderas leasingobjekt i utlåningen.

9. SEKTORFÖRDELAD UTLÅNING (storbanker)

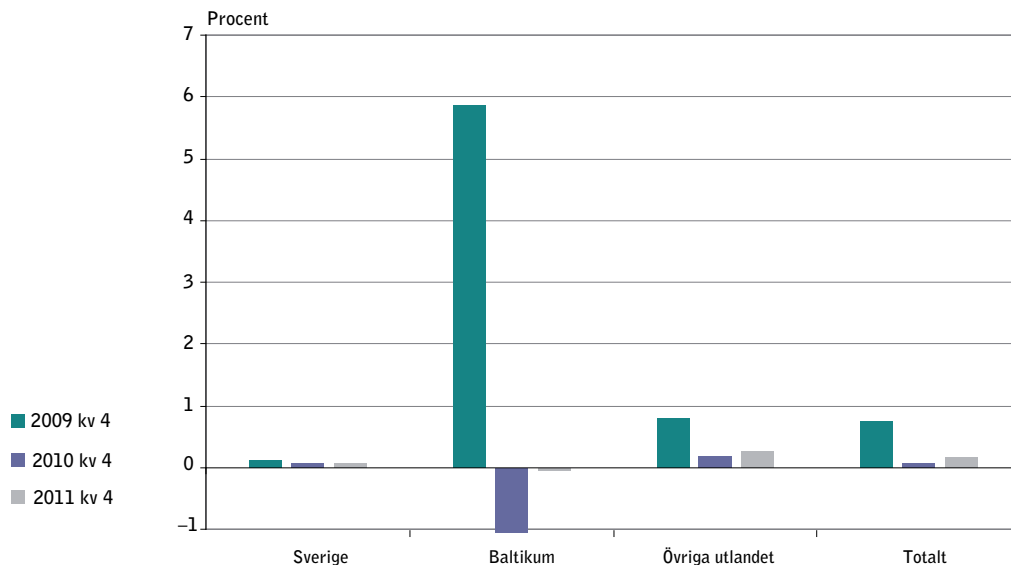
Anmärkning: Summan av de tre kategorierna i diagram 9 överensstämmer inte med den totala utlåningen till allmänheten i diagram 10. Det beror på att utlåning till allmänheten består av fler än de tre kategorierna (huvudsakligen utlåning till offentlig sektor) i diagram 9

10. UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN (storbanker)

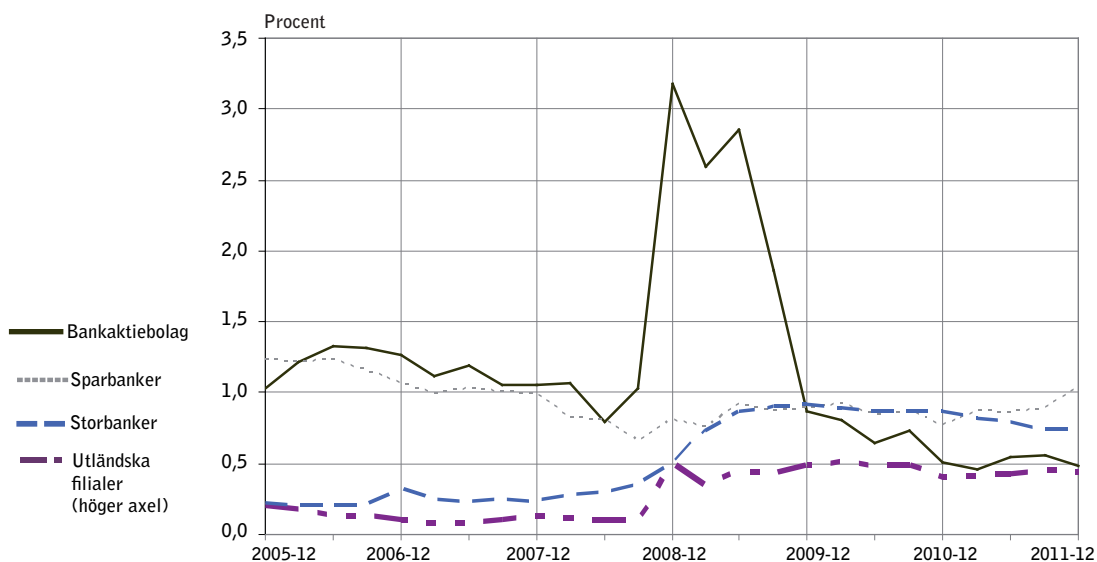
Anmärkning: Källan till diagram 10 är främst storbankernas finansiella rapporter. Bara tre av de svenska storbankerna har utlåning i Baltikum

11. KREDITFÖRLUSTNIVÅ (storbanker)

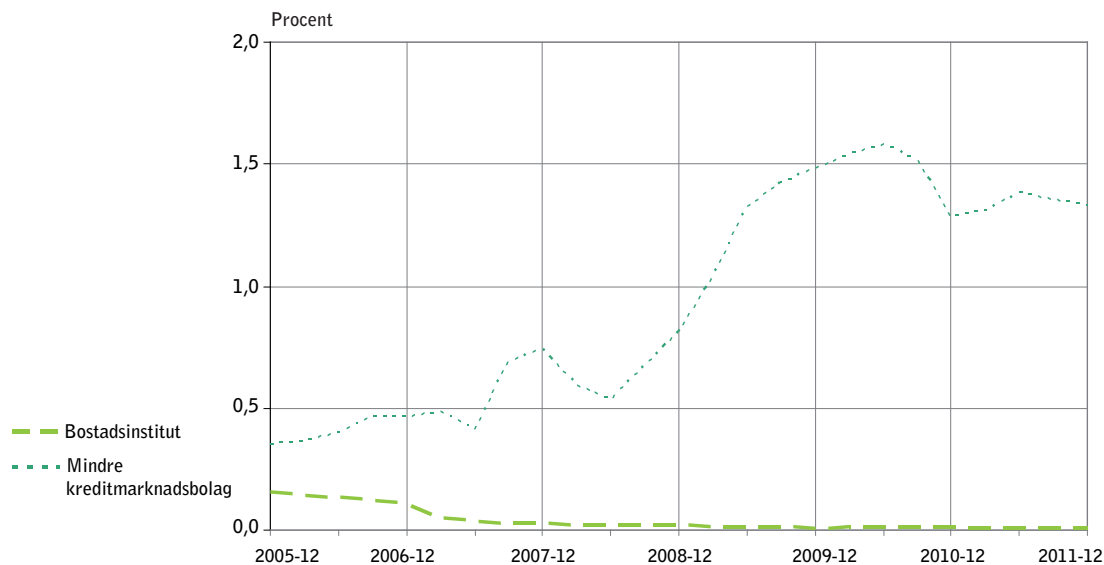
Anmärkning: Källan till diagram 11 är främst storbankernas finansiella rapporter. Posten "Övriga utlander" innehåller huvudsakligen utlåning i övriga Norden, Tyskland, Storbritannien och Östeuropa exklusive Baltikum.

12. OSÄKRA LÅNEFORDRINGAR/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

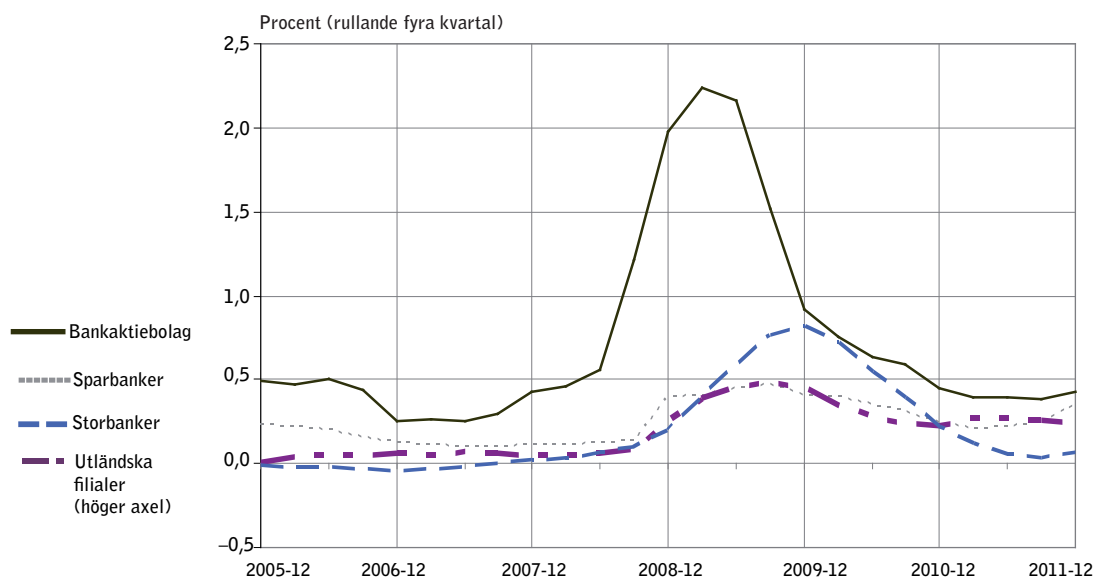
Anmärkning: Specifika lånefordringar som företagen bedömer som osäkra, alltså lånefordringar där det skett en individuell nedskrivningsprövning och där det finns objektiva omständigheter som lett till att tillgången har skrivits ned. Beloppet för denna fordran redovisas exklusive den specifika reservering som bedömts vara nödvändig. Beloppet visas i relation till utlåningen. Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

13. OSÄKRA LÅNEFORDRINGAR/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

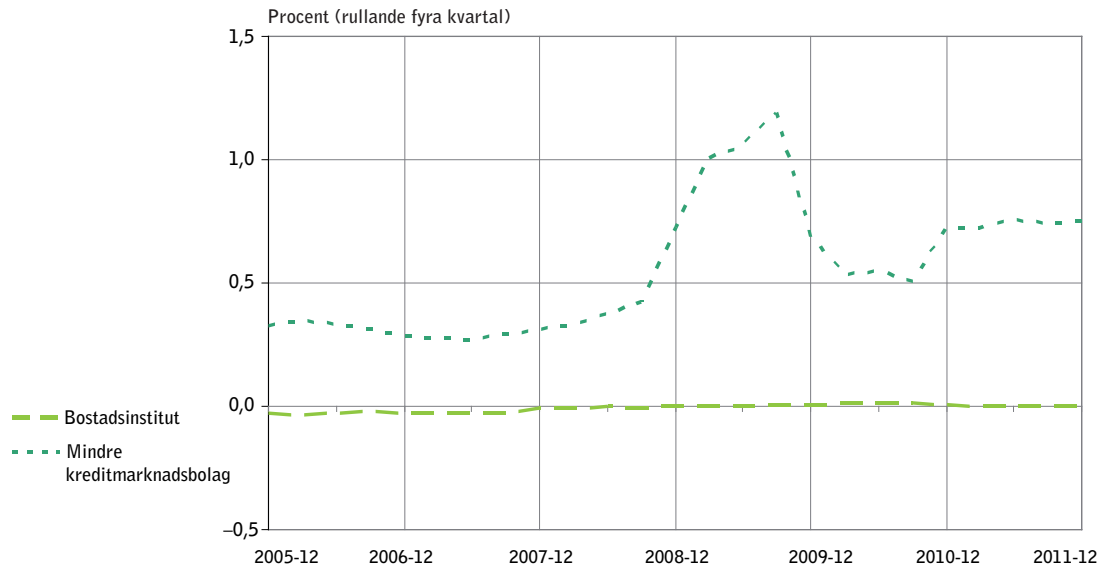
Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning. För kreditmarknadsbolagen visas de osäkra lånefordringarna i relation till utlåningen som för gruppen inkluderar leasingobjekt.

14. KREDITFÖRLUSTER NETTO/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

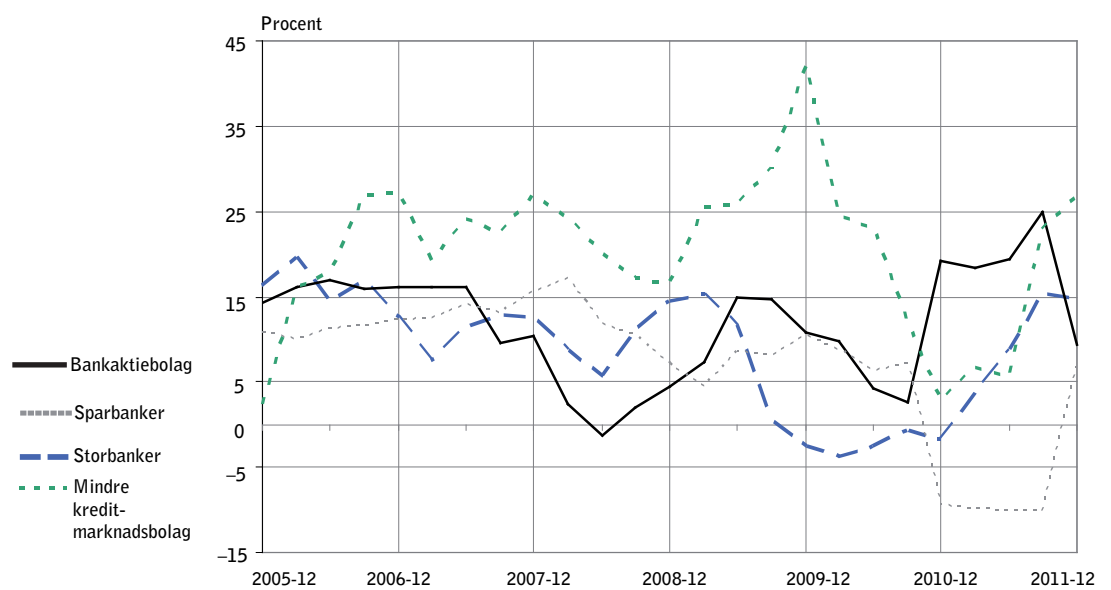
15. KREDITFÖRLUSTER NETTO/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

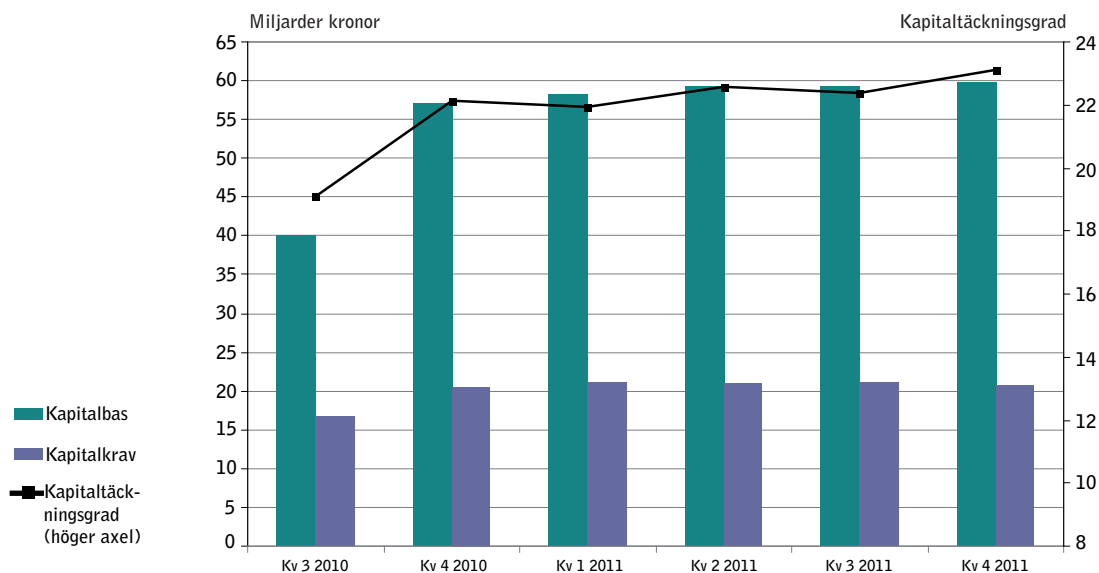
Inlåning och kapital

16. FÖRÄNDRING I INLÅNING FRÅN ALLMÄNHETEN

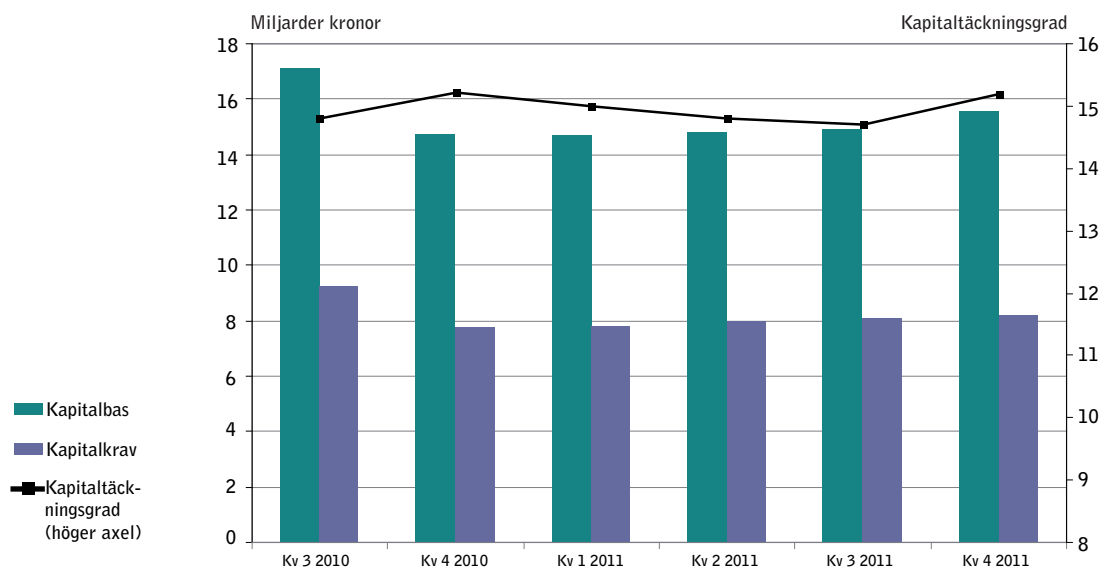
Anmärkning: Förändringen för sparbanker och bankaktiebolag mellan kvartal 4 2010 och kvartal 4 2011 förklaras i ingress vid diagramavsnittets inledning

17. KAPITAL (bankaktiebolag)

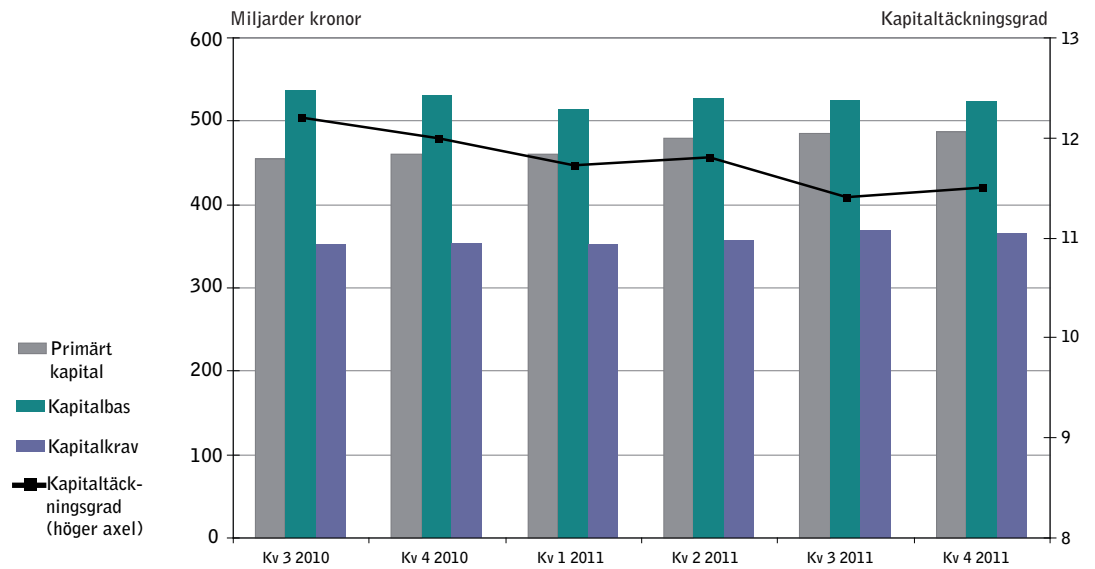
Anmärkning: En del av förklaringen till förändringen i kvartal 4 2010 finns i ingress vid diagramavsnittets inledning.

18. KAPITAL (sparbanker)

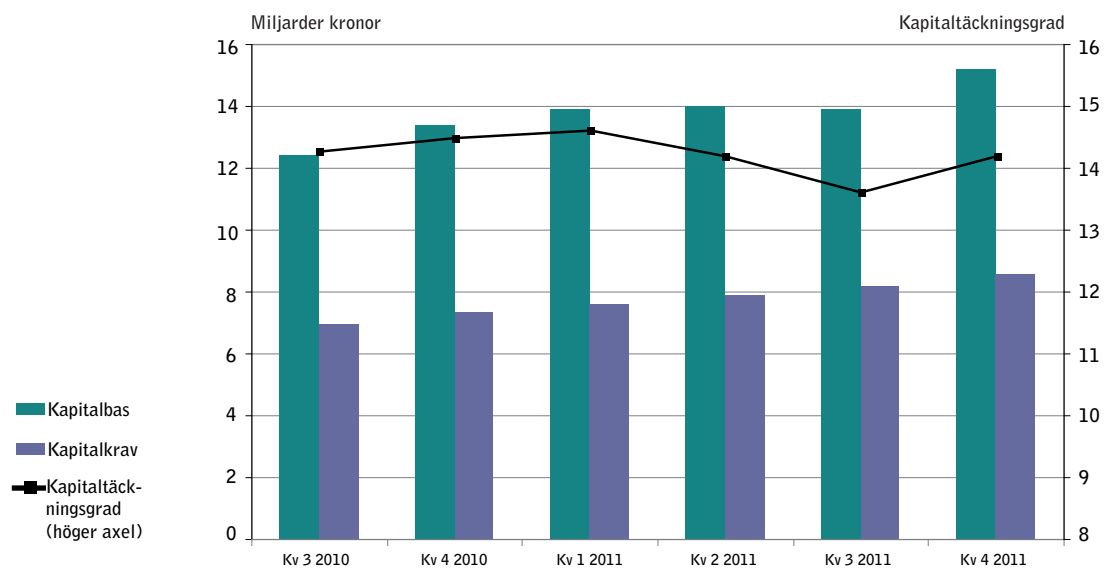

Anmärkning: En del av förklaringen till förändringen i kvartal 4 2010 finns i ingress vid diagramavsnittets inledning.

19. KAPITAL (storbanker)

20. KAPITAL (mindre kreditmarknadsbolag)

Definitioner

I rapporten gäller följande definitioner för de nyckeltal, värden och vissa begrepp som presenteras i olika diagram och tabeller.

K/I-tal före kreditförluster: Summa kostnader före kreditförluster dividerat med summa intäkter.

Kapitalbas: Summa primärt och supplementärt kapital efter vissa avräkningar samt totalt utvidgad kapitalbas. I primärt kapital ingår främst eget kapital men också till exempel periodens resultat och kapitaltillskott under vissa förutsättningar. Supplementärt kapital består huvudsakligen av förlagslån. Det primära kapitalet ska utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Kapitalbehov övriga risker: För andra risker än de som finns med under kapitalkravet och som bolagen har identifierat i sin egen verksamhet ska bolagen beräkna ett kapitalbehov. Storbankerna rapporterar inte detta kapitalbehov till Finansinspektionen. Företagets kapitalbas ska minst motsvara summan av det totala kapitalkravet och kapitalbehov för övriga risker (det samlade kapitalbehovet).

Kapitaltäckningskvot: Kapitalbasen dividerat med totalt kapitalkrav. Till och med 2006 rapporterades kapitaltäckningsgrad. En kapitaltäckningskvot på 1 motsvarar en kapitaltäckningsgrad på 8 procent.

Kreditförluster, netto: Periodens totala kostnader för kreditförluster. Hela eller den del av lånefordran som företaget bedömer att det inte kan driva in från låntagaren eller få in genom att realisera säkerheten.

Kreditinstitut: Samlingsbeteckning för banker och kreditmarknadsföretag.

Nettoresultat: Verksamhetens resultat efter skatt.

Nettoresultat av finansiella transaktioner: Här redovisas;

1. nettovinster eller nettoförluster av handel med dels finansiella instrument som innehas för handel (inklusive derivat) eller som utgör finansiella tillgångar som kan säljas, dels ädla metaller,

2. andra redovisade värdeförändringar på sådana finansiella instrument som avses i 1 och ädla metaller, och

3. nettovinster eller nettoförluster av valutatransaktioner samt andra redovisade värdeförändringar av tillgångar och skulder i utländsk valuta i den mån de kan hänföras till valutakursförändringar.

Osäkra lånefordringar: En lånefordring där det skett en individuell nedskrivningsprövning och där det finns objektiva omständigheter som lett till att tillgången har skrivits ned. Beloppet för denna fordran redovisas exklusive den specifika reservering som bedömts vara nödvändig.

Primärkapital: Se Kapitalbas.

Provisionsnetto: Intäkter för lämnade tjänster minus kostnader för mottagna tjänster, i den mån de inte är att betrakta som ränta.

Räntabilitet eller avkastning på eget kapital: Rörelseresultatet i förhållande till periodens genomsnittliga beskattade egna kapital.

Räntenetto: Ränteintäkter minus räntekostnader, för vissa grupper inkluderas också leasingintäkter minus avskrivningar på leasingobjekt.

Räntenettomarginal: Räntenetto dividerat med räntebärande tillgångar. I räntebärande tillgångar ingår: utlåning kreditinstitut, utlåning allmänheten, kassa, belåningsbara statsskuldförbindelser och obligationer och andra räntebärande värdepapper. Dessa tillgångar beräknas som genomsnitt per

rullande tolv månadersperiod. Räntenettet beräknas också per rullande fyra kvartalsperiod.

Räntepunkter: Eller baspunkter. En räntepunkt motsvarar en hundra del procentenhet. Till exempel, en sänkning av reporäntan med 0,25 procentenheter är en sänkning med 25 räntepunkter.

Rörelseresultat: Verksamhetens resultat före extraordinära intäkter, kostnader, bokslutsdispositioner, skatt och efter kreditförluster.

Totalt kapitalkrav: Det minimikrav på kapital som företagen ska hålla för kredit-, marknads- och operativa risker beräknat enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar samt Finansinspektionen föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:38) om kapitaltäckning och stora exponeringar. För storbankerna ingår kapitaltillägg enligt övergångsreglerna som innebär en gradvis anpassning av kapitalkravet mellan Basel 1 och Basel 2-reglerna.

Utlåning till allmänheten: Allt som inte definieras som utlåning till kreditinstitut är mot allmänheten. Med kreditinstitut avses följande av SCB:s sektorkoder: 211, 212, 213, 214, 215, 217, 221 och 223. För vissa grupper inkluderas leasingobjekt i utlåningen.

Företagen

Definitioner av i rapporten förekommande grupper och företagskategorier.

Företagen i respektive bolagsgrupp finns i statistikbilagan som publiceras tillsammans med denna kreditmarknadsbarometer.

Banker: Bankaktiebolag, medlemsbanker, sparbanker och utländska bankers filialer

Bankaktiebolag: Bankaktiebolag exkl. Swedbank AB, Nordea Bank AB (publ), Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) och Svenska Handelsbanken AB (publ)

Bostadsinstitut: Bostadsfinansierande företag

Mindre kreditmarknadsbolag: Kreditmarknadsföretag exkl. företag som ingår i någon av storbankskoncernerna samt företag som finansierar särskilda sektorer.

Sparbanker: Sparbanker

Storbanker: Större bankkoncerner

Utländska filialer: Utländska bankers filialer

VP-(värdepappers) bolag: Värdepappersbolag, exklusive kraft- och råvarubolag

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon 08-787 80 00
Fax 08-24 13 35
finansinspektionen@fi.se

www.fi.se